Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII. Ч. 170. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 6-го ВЕРЕСНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, SEPTEMBER 6, 1956. No. 170. VOL. LXIII.

ПРЕЗИДЕНТ ПОЧИНАЄ ВИБОРЧУ КАМПАНІЮ 12 ВЕРЕСНЯ

ЗАПРОШУЄ 500 РЕСПУБЛІКАНЦІВ НА ЗБОРИ ДО ГЕТТИСБУРГУ; ВІЦЕ-ПРЕЗИДЕНТ НІКСОН ГОВОРИТИМЕ ПРО СПОСІБ, ЯК ВЕСТИ КАМПАНІЮ

Вашингтон. — Президент Айзенгавер започаткує виборчу кампанію своєї партії в середу 12-го вересня і запросить на свою фарму в Геттисбургу, Па., на той день 500 республіканських провідників, для яких буде влаштоване прийняття в формі „пікніку". Віце-президент Ричард М. Ніксон виголосить довшу промову на тему, як вести виборчу кампанію. Президент виголосить коротку промову аж по полудні. Досі немає пляну, щоб цю промову передавати як платну через радіо й телевізійні стації, хіба що окремі стації зроблять це самі в рамках своїх передач. В запрошеннях на ці збори підкреслюється те, що республіканці мусять старатися про те, щоб якнайбільше виборців зареєструвалося до участи в виборах. Пресовий секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті заявив журналістам, що промовою в Геттисбургу Президент тільки започаткує виборчу кампанію, а кілька днів пізніше виголосить свою першу більшу промову через радіо й телевізію, але досі не відомо, коли це це відбудеться. Ці збори республіканців в Геттисбургу подумані як прийняття для великої партійної родини, і на них господарями будуть президент Айзенгавер із дружиною та віце-президент Ніксон і його дружина. Мабуть, збудують велике шатро на подвір'ї фарми, в якому будуть гостити учасників зборів. На ці збори запрошені члени Край. Ком., з кожного стейту та 96 голов і містоголов стейтових партійних комітетів. Крім того запрошені до Геттисбургу голови виборчих комітетів для перевибору Айзенгавера та представники інших республіканських організацій. Кошти цього прийняття покриє Крайовий Республіканський Комітет. В Білому Домі Президент прийняв державного секретаря Джана Фостера Доллеса, з яким обговорював суецьку кризу. Президент наказав Центральній Розвідчій Агенції вислати демократичному кандидатові на президента Адлесві Е. Стівенсонові перший тижневий секретний звіт про закордонну ситуацію. Відтепер такі звіти та агенція висилатиме Стівенсонові щотижня аж до вислід виборів в дні 6-го листопада. Якщо б Стівенсон переміг в тих виборах, то діставав би ті звіти аж до своєї інавгурації в дні 20-го січня 1957.

Голл керуватиме виборчою кампанією Айзенгавера і Ніксона

Вашингтон. — Секретар Білого Дому Джеймс С. Гагерті повідомив, що голова Республіканського Крайового Комітету Лінард В. Голл керуватиме виборчою кампанією президента Айзенгавера і віце-президента Ричарда М. Ніксона. Демократи призначили на керівника виборчої кампанії Джеймса А. Фіннегена, а становище голови їхнього крайового комітету займає і надалі Пол М.Ботлер. Голл скликав окрему конференцію до Білого Дому, на якій обговорювано виборчу стратегію республіканців. В цій конференції взяли участь головний асистент президента Айзенгавера Шерман Адамс; зв'язковий старшина Білого Дому з Конгресом — генерал майор Вілтон Б. Персонс; генеральний прокуратор — Герберт Бравнелл; бувший секретар Білого Дому — Томас Е. Стіфенс і теперішній секретар Білого Дому — Джеймс С. Гагерті. Президент Айзенгавер конферував із Адамсом та іншими своїми помічниками перед цією конференцією. Після конференції Гагерті заявив, що через кілька днів опублікують повідомлення про рішення на цій конференції. Президент Айзенгавер заявив, що не буде виголошувати багато промов, але не виключає, що зможе поїхати до кількох важливих районів із своїми промовами.

Директор Центральної Розвідчої Агенції остерігає проти комуністичної стратегії

Вашингтон. — Директор Центральної Розвідчої Агенції Аллен В. Доллес заявив на зборах визначних урядовців, військовиків, виховників, журналістів, робітничих провідників і представників підприємств, що треба критично дивитись на мирові усмішки совєтських дипломатів, бо кремлівська верхівка послуговується тепер новою стратегією, щоб при допомозі „парляментів" здобути панування над світом. На першому плані комуністи хочуть опанувати Італію, Францію та Індонезію. Доллес заявив, що не треба легковажити тих комуністичних плянів, які склав Ленін ще на початку 20-их років цього віку, бо вже тепер комуністи мають із союзників інші некомуністичні партії. І так в Італії вони мають своїх послів 143-ох, але з ними майже завжди голосують ще 75 послів із партії соціяліста Ненні, так, що вони мають в італійському парляменті аж 218 голосів на всіх 590. У французькому парляменті комуністи мають 150 послів на 600, а в Індонезії комуністи дістали 17 відсотків всіх голосів — 6,000,000 голосів в виборах в 1955 р. — Тому вільний світ мусить пильно слідкувати за цією комуністичною стратегією, якою вони хочуть здобути панування над світом, — остерігав директор Центральної Розвідчої Агенції.

ПОМЕР АРХИЄПИСКОП ВАСИЛІЙ ЛАДИКА

Вінніпег, Манітоба. — З Вінніпегу надійшла вістка, минулої неділі, 2-го вересня, що там, у віці 72-ох років помер Архиєпископ Василій Ладика, ЧСВВ. Він народився в місті Дрогобичі, Зах. Україна, 1884 року. Народну школу і гімназію скінчив в родинному місті і в 1903 р. вступив до Чина св. Василя Великого. В 1909 році виїхав до Канади, де в Монтреалі закінчив богословські студії та 1912 року був висвячений на священика. Після того він широку місійну працю по всій Канаді, від 1922 до 1929 року був ігуменом монастиря св. Василія в Едмонтоні, а 14-го липня того ж року відбулася його консекрація на єпископа в Едмонтоні. 14-го липня 1954 року канадійські українці-католики відзначили 25-річний ювілей єпископства Кир Василія Ладики. Перебуваючи більш як чверть сторіччя на єпископському престолі, Покійний Архиєпископ невтомно працював над релігійним та національним піднесенням своїх вірних. Заснував тижневик „Українські Вісті", світову організацію Братство Українців Католиків, Лігу Українських Католицьких Жінок та Українське Католицьке Юнацтво, Запоможне Братство св. о. Николая та добродійне Товариство св. Йосафата. Дбав про те, щоб священики навчали дітей української мови в вечірніх школах, а під час і після другої світової війни виступав в обороні скитальців та домагався їхнього допущення до Канади. Завдяки невсипущій праці Кир Василія Ладики тепер в Канаді є чотири українські католицькі екзархати: манітобський, едмонтонський, торонтонський і саскачеванський. Похорони Покійного Архиєрея відбудуться в четвер, 6-го вересня.

Помер батько віце-президента Ніксона

Лос Анджелес, Каліфорнія. Вночі з четвертого на п'ятий вересня помер батько віце-президента — Френсіс Ніксон у віці 77-ох років. Френсіс Ніксон хворів вже довший час, недавно він перебув операцію шлунка, але після того його стан здоров'я не поправився і під час республіканської конвенції віце-президент Ричард М. Ніксон мусів відлетіти з Сан Франсіско до Лос Анджелес, бо його батько був в критичному стані. 4-го вересня Френсіс Ніксон був непритомний, а вночі закінчив життя. При його смерті була присутня вся родина: брати, дружина та сини. Віце-президент Ніксон скасував на найближчі дні всілякі зобов'язання.

● В Ньюарку, Н. Дж., нащадка славної родини 84-річного Філіппа Карролтона хтось побив так важко, що він помер. Минулого року невідомий злочинець також тяжко його побив і пограбував 6 долярів, але тоді він видужав в шпиталі. Старик не захотів виправдатися з свого мешкання.

● Організація Американці для Демократичної Акції формально заявили, що підтримують на президента Адлея Е. Стівенсона та сенатора Естеса Кіфовера — на віце-президента.

Збори Професіоналістів вшанували пам'ять д-ра Л. Мишуги

ЄВГЕН ВОЛОШИН ПЕРЕВИБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ТОВАРИСТВА

Бофало, Н. П. — Товариство Українських Професіоналістів, яке зв'язане з Лігою Української Молоді Північної Америки та відбуває свої щорічні збори разом з конвенцією Ліги під час зв'язаного із Святом Праці кінцем тижня на початку вересня, вшанувало пам'ять покійного головного редактора „Свободи", д-ра Луки Мишуги, признавши йому посмертно своє перше річне відзначення — металеву таблицю з англомовним написом: „У пам'ять Д-ра Луки Мишуги, 1887-1955, вченого, патріота, гуманітариста". Підписано: Товариство Українських Професіоналістів Північної Америки. Відзначення передано на руки головного предсідника Українського Народного Союзу і одного з виконавців волі покійного д-ра Луки Мишуги, п. Дмитра Галичина, під час річних зборів-вечері Т-ва в Бофало в суботу 1-го вересня. Формальну передачу цієї пам'ятки довершив голова Т-ва Професіоналістів і колишній голова Ліги, інж. Євген Волошин, який знову був вибраний на голову Т-ва на черговий рік, разом з іншими членами очолюваної ним Управи. У зборах-вечері, вів і проводив п. Є. Волошин, взяло участь понад 100 осіб. Коротку промову про значення, завдання і можливості українських професіоналістів на північно-американському континенті виголосив сенатор Василь Вол з Канади. Від імени міста та його посадника вітав збори член міської управи п. Чопик, який описав був адоптований на референта публічних зв'язків Т-ва. Збори м. ін. рішили перевести збірку фондів між своїми членами та давати щорічно бодай дві стипендії для учасників курсів українознавства на Союзівці.

Вісім вільних держав нараджуються для оборони південно-східної Азії

Маніла, Філіппіни. — В понеділок 3 вересня ц. р. розпочались в столиці Філіппін Манілі наради військових репрезентантів восьмох держав, членів Організації Південно-Східного Азійського оборонного пакту (СЕАТО). Головою американської делегації на цій конференції є адмірал Фелікс Стумп, командуючий американською фльотою на Тихому океані з головною кватирою на Гаваях. Він заявив журналістам, що військові репрезентанти восьмох держав, учасників названої організації колективної безпеки в південно-східній частині Азії, виготовили вже детальні стратегічні пляни, як негайно поспішити з допомогою будь-котрій країні в тому обширі, яка стане предметом комуністичної агресії. Перебуваючий у тому часі на Філіппінах генерал Ван Тганг Као з південно-в'єтнамської армії заявив, що на випадок нової агресії комуністів проти Південного В'єтнаму, цей останній, ставлячи агресорам збройний спротив, негайно звернеться до СЕАТО з закликом прийти В'єтнамові з військовою допомогою. Південний В'єтнам, Південна Корея, Формоза (нац. Китай) і Японія не належать до СЕАТО, хоч кожна з тих країн входить в орбіту вільного світу та має союз із З'єдиненими Державами.

Аденауер спричинив скликання Ради Зах.-Европейської Унії

Париж. — На 15 вересня ц. р. скликано до Парижу Раду Західньо-Европейської Унії, яка складається з 7 держав: Англії, Франції, Італії, Західньої Німеччини, Бельгії, Голляндії і Люксембургу. Сталось це на вимогу зах.-німецького канцлера Конрада Аденауера, стривоженого вістками про плян перевести до 1960 року редукцію американської армії на 800.000 вояків, при чому це мало б статися в значній мірі коштом стягнення з Европи американських військ. Також англійці, які у зв'язку з Суецькою кризою стягнули 5 тисяч військових техніків з Надренії, мають вібі відкликати з Західньої Німеччини 20.000 війська. Аденауер лякається, що така політика захотить СССР до поштовхнення комуністів із Східньої Німеччини до агресії, цілком по зразку наїзду північних корейців на Південну Корею. Це довело б до громадянської війни в Німеччині, яка була б для німців тим страшніша, що — за передбачуванням Аденуера — західні держави не вмішались би туди, лякаючись вибуху третьої світової війни. Цю справу заторкував німецький міністер закордонних справ Брентано у розмові з державним секретарем Доллесом у Лондоні, а також ген. Гойзінгер, що спеціяльно приїздив до Вашингтону до американських військових кіл. Старий канцлер мабуть не вдоволиться виясненнями, що їх дістав від американських офіційних чинників.

Канадійський професор захоплений Україною

Торонто, Канада. — Кенон Г. Л. Поксі, президент університету в Галіфаксі, який за другої світової війни був полковником, а в своєму житті 8 років служив місіонарем — на сторінках „Торонто Дейлі Стар" з 28 ц. м. описує свої враження з недавньої подорожі по Совєтському Союзі. Коли він, з іншими прогулянківцями, висів з літака на летовищі в Києві, то група студентів підійшла до них із квітами: „прегарний звичай, що ми його раз-у-раз стрічали в Україні". „Подорож до Києва все було барвисте: сади, парки, багато будинків та найбільше — люди і їх одяги. У Києві ми стрінули щось, що річки могли бачити в Москві, щось, що відтоді ми стрічали вже часто у нашій дальшій подорожі: загальну приязність людей... Трудно окреслити відношення України до Росії. У Києві нам понятно пригадували, що українці є окрема нація, що їх мова цілком інша; назверх вони виглядають краще; місто засіяне статуями національних героїв; і всюди знаходите докази, що Київ має довшу історію, ані ж Москва". Автор висловлює погляд, що Кремль „веде політику підтримування місцевої автономії в ділянці мови, культури і внутрішніх справ". З цілого нарису професора, який із восьми канадійськими студентами місяць перебув в СССР, видно захоплення Україною.

Ярослав Стецько виїхав до Туреччини

Як подає торонтський „Гомін України", Ярослав Стецько, голова ЦК АБН-у і член Проводу ЗЧ ОУН, виїхав до Туреччини. Дня 9 серпня ц. р. він вилетів літаком з Цюріху, Швайцарія, в напрямі до Туреччини. Перебування в Туреччині присвячене буде нав'язанню тривалих політичних контактів і розмовам з представниками цієї держави.

ОДУМ відбуло в Ню Йорку свій шостий з'їзд

РОМАН ЛИСНЯК ОБРАНИЙ НА ГОЛОВУ ОБ'ЄДНАННЯ

Ню Йорк. — Об'єднання Демократичної Української Молоді (ОДУМ), що гуртує в своїх рядах переважно молодь наддніпрянського походження, відбуло тут в днях 1 і 2-го вересня свій шостий черговий з'їзд, в результаті якого обрано нову Управу з п. Романом Лисняком на чолі. З'їздом, що відбувся в приміщеннях Українського Народного Дому, проводила Президія в складі: Василь Пономаренко — голова, Дмитро Завертайло — заст. голови, Люба Ходяк і Степан Вербоватий — секретарі. З'їзд вітав особисто президент УНР в екзилі, д-р Степан Витвицький, якого зібрані зустріли оваційно. У склад нової Головної Управи Об'єднання, очолюваної п. Романом Лисняком, крім нього були обрані: Степан Вербоватий, Іван Павленко, Микола Дзябенко, Дмитро Наливайко, Петро Крамаренко, Віктор Кулій, Павло Лимаренко і Володимир Козачинський. Крім того обрано Контрольну Комісію в складі: Євген Кальман, Раїса Земська, Ірина Лимаренко, Віктор Росинський і Лев Височанський, та Товариський Суд у складі: Петро Сургунський, Таня Міщенко, Олександер Лупко, Віктор Райнога і Галина Павленко. Новообраний голова ОДУМ, п. Лисняк, відомий із своєї багатобічної активности серед молоді, він є теж головою Української Студентської Громади в Ню Йорку, секретарем Союзу Українських Спортових Товариств в Америці-Схід та редактором заснованого вже сторінки „Літопис ОДУМ'у" при „Свободі". На закінчення першого дня З'їзду ОДУМ відбулася в залах Народного Дому забава.

● Генерал Алфред Грунтер, головний командант збройних сил НАТО, 20 листопада ц. р. передає командування своєму наступникові, генералові Лавріс Норстедові. Перед тим він складе прощальну візиту в столицях усіх 15 держав-членів Організації Північно-Атлантійського пакту.

ГЕН. ГРУНТЕР НЕ ПЕРЕДБАЧУЄ ВІЙНИ ЗА СУЕЗ

У КАЇРО ПРОДОВЖУЮТЬСЯ ТАЙНІ ПЕРЕГОВОРИ В СПРАВІ СУЕЗЬКОГО КАНАЛУ

Каїро. — Головний командант збройних сил Організації Північно-атлантійського пакту (НАТО), ген. Альфред Грунтер заявив, що він не передбачає війни з приводу теперішнього конфлікту за Суецький канал, аргументуючи цей свій погляд браком достатньої підготови до війни збоку Совєтів і їхнім острахом, щоб такий льокальний конфлікт не перетворився у третю світову війну. Цей погляд ген. Грунтера знаходить потвердження у факті „приязної атмосфери", яка — за пів офіційними повідомленнями — панує під час теперішніх переговорів, які ведуться в Каїро поміж Комісією П'ятьох, вибраною на недавній Лондонській конференції 22-х держав у справі Суезу, та президентом Єгипту Нассером. На другому діловому засіданні у вівторок 4 вересня ц. р., яке тривало майже дві години, през. Гамаль Абдель Нассер у 45-хвилинній промові з'ясовував єгипетське становище. Після того становище 18-х держав, сформульоване у проєкті державного секретаря Доллеса, підтримував і пояснював голова Комісії П'ятьох, австралійський прем'єр Артур Гордон Мензіс. Всі інші члени Комісії покищо тільки прислухувались. Цими іншими членами є три міністри закордонних справ: Швеції, Ірану і Етіопії та державний підсекретар ЗДА, Лой Гендерсон. Всі наради ведуться тайно і тому нема про них ані офіційних відомостей, ані ніяких інших від ніодного з учасників. Прем'єр Мензіс заявив лише, що „ми є щойно в початковій стадії розмов" та що „ми не почали сваритися". Він виявляв добрий настрій, дарма що офіційний єгипетський щоденник в Каїро, за очевидною згодою през. Нассера, гостро заатакував пляни держ. секретаря Доллеса щодо інтернаціонального управління Суезьким каналом, назвавши його словами Шепілова, що таке управління — це „колективний колоніялізм". Преса здогадується, що през. Нассер по суті відкинув проєкт держ. секретаря Доллеса, підтримавши з свого боку давню пропозицію, щоб скликати ще одну міжнародну конференцію „всіх користувачів Суезьким каналом" числом коло 40 держав і на тій конференції скласти нову конвенцію, яка потвердила б свободи плавби Суезьким каналом під авспіціями Об'єднаних Націй. Однак Нассер, мовляв, не відступає від принципу, що Суезький канал є власністю Єгипту і тому Єгипет адмініструє ним та відповідає за нього. Оптимісти підкреслюють, що през. Нассер залишає „відчинені двері" для дальших розмов і тому може ті розмови довудуть до порозуміння.

Поширюється коло арештувань за „шпигунство" в Єгипті

Каїро. — Арештовано вже четвертого англійського громадянина в Єгипті під закидом ведення шпигунської діяльности та участи у змові проти теперішнього режиму. Загалом же, із арештованими єгиптянами, число ув'язнених у цій справі дійшло вже до 30. Два високі урядовці англійської амбасади, що їх візу зажадав єгипетський уряд у зв'язку з тією згадуваною шпигунською організацією, покинули вже Єгипет і прибули до Англії. Єгипетський президент Нассер заявив, що єгипетський уряд мав уже від двох років відомості, що англійці збирають інформації про всі єгипетські військові, політичні й економічні справи; ця англійська шпигунська діяльність, казав Нассер, стала дуже небезпечна з хвилиною, коли Англія і Франція почали мобілізувати військові сили проти Єгипту.

3,000 цивільних осіб згинуло з рук партизанів в Альжирі

Париж. — За офіційним повідомленням французького уряду, від 1 листопада 1954, себто від початку вибуху партизанської війни в Альжирі, з рук тамошніх арабських революціонерів впало 3,000 цивільних осіб, в тому числі 2,720 самих арабів-мусульман, включно з 42 жінками і 34 дітьми. Вбито 363 цивільних французів, у тому числі 17 жінок і 24 дітей. Спалено або цілком поруйновано 896 сільських господарських форм, убито або вкрадено 31,642 худоби, знищено 246 хлібозбирацьких машин, зрізано 167,-100 овочевих дерев, спалено 229 шкільних будинків, великі шкоди завдано виноградникам, управним полям і збіжевим складам. Згідно з тактикою французького уряду, нову не проголошено втрат, що їх зазнало французьке військо у боротьбі з партизанами. Тому, що ця боротьба не припиняється і щораз збільшуються матеріяльні шкоди країни, уряд — як запевняють з офіційних кол — рішений приспішити дання політичних, але невиниченні в подробицях, політичні реформи. Три події спонукують Францію приспішити цю справу: 1) конфлікт за Суез і воєнна постава Франції супроти през. Гамаля Нассера, яка грозить загостренням антифранцузьких настроїв в Альжирі, 2) поворот французького парляменту з літніх ферій і відкриття осінньої сесії на 2 жовтня ц. р. з небезпекою відновлення атак проти уряду за ситуацію в Альжирі та 3) відкриття сесії Об'єднаних Націй 12 листопада цього року.

В АМЕРИЦІ

● 5-го вересня мехіканський президент Адольфо Руїз Кортінес відкрив у Мехіко Сіті 20-ий Міжнародний З'їзд Геологів, який триватиме цілий тиждень і в якому бере участь 3,000 науковців із 62-ох держав. Із ЗДА прибуде на з'їзд найчисленніша делегація — 280 осіб, із СССР — 90.

● У „День Праці" 75,000 осіб відвідало стейтовий Ярмарковий виставку в місті Сиракюз, Н. Й.

● На конвенції Міжнародного Товариства Машиністів, що відбудеться 6-го вересня, обговорюватиме демократичний кандидат на президента Адлей Е. Стівенсон. Ця конвенція відбудеться в Сан Франсіско і в ній візьме участь 1,500 делегатів, які репрезентують 900,000 членів.

● Судія в Мінеолі, Лонг Айленд, Н. Й., засудив 16-річного автоводія за неправильну їзду до 4-денного ув'язнення. Судия не визначив хлопцеві довшої кари, щоб він міг свосчасно з'явитися до школи. Еміл Дж. Екерт переїхав без затримки чотири червоні світла і два знаки, де треба було зупинити авто.

● Державний секретар Джан Фостер Доллес заявив, що не матиме часу на те, щоб брати активну участь в виборчій кампанії.

● Голова Міжнародного Товариства Машиністів Алберт Дж. Гейес заявив, що коли обидві великі партії, Демократична і Республіканська, не зуміють розв'язати важливих проблем, тоді зорганізований світ праці мусітиме подумати про організацію такої партії, яка могла б це зробити.

В СВІТІ

● Жозеф Поль-Бонкур, колишній прем'єр Франції, заявив у промові на конгресі Федерації т-в Об'єднаних Націй в Женеві, що ОН у зв'язку з теперішньою Суецькою кризою виявили свою повну безсильність. Об'єднані Нації, сказав Поль-Бонкур, справжні заразилися наслідком права „вета" п'ятьох великодержав.

● Нікіта Хрущов і Николай Булганін мали виїхати в цьому місяці з відвідинами до „співчуваючої" Камбоджі в Індо-Китаї, запрошені її прем'єром князем Шіганоуком під час його візити в Москві у липні ц. р. Але „колективні диктатори" відклали свій виїзд до інтемвого часу, мабуть, у зв'язку з Суецькою кризою.

● Міжнародний студентський конгрес, скликаний до Праги організацією, опанованою комуністами, прийняв резолюції майже повністю політичного характеру — проти колоніялізму і т. д. Делегації вільних студентських організацій з Західньої Европи мали право тільки „дорадчого" голосу. На дебати під надуттосуспільних справ, заявили голоси деяких студентських організацій, в високошкільних стипендіях, різних навчання, обміном студентами між країнами і т. п. — „не стало часу".

● Французькі війська на Кипрі, де вони зосереджуються для виправи проти Єгипту, якщо не вдадуться мирні переговори в справі Суецького каналу, будуть приміщені у двох великих таборах. На всіх шляхах Кипру появились написи французькою мовою „Їхати лівим боком", бо у Франції — як і в Америці — їдеться — правим боком дорі...

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

„КОГО І ВІД КОГО?..."

Київська газета „Радянська Україна" в числі з 4-го серпня ц. р. вмістила звернення мешканця міста Ужгороду, якогось Михайла Баника, до „панів без батьківщини" — працівників радіо „Визволення". Це звернення мало бути, як пише М. Баник, „відповіддю на випадково почуту вашу передачу з Ню Йорку (?)".

Баник, певно, не дочув або не зрозумів, що радіопередачу, про яку він пише, надавано не з Ню Йорку, а з Мюнхену в Німеччині. Але суть справи у зовсім іншому.

Поминаючи заяложені большевицькі пропаґандивні трафарети, новоспечений совєтський громадянин Михайло Баник, між іншим, пише: „У нас, в нашій радянській державі, громадянином якої я став недавно, немає ніякої різниці між українцями і росіянами, молдаванами і туркменами та всіма іншими націями. Всі ми рівноправні і працюємо, як брати, діти одної всіма любимої матері — радянської вітчизни... Кого і від кого ви хочете визволяти!.."

Здавалося б, для працівників радіо „Визволення" Михайло Баник, новоспечений „совєтський патріот", своїм зверненням дав вдячний матеріял на відповідь. Ще б пак, цим своїм зверненням він ствердив, що закордонні радіопередачі підсовєтські люди таки слухають. А подруге, він сам порушив найболючіше питання совєтської дійсности — становище не-російських народів у так званому Совєтському Союзі.

Що ж відповіло на це звернення радіо „Визволення"?

У радіопередачі з 17 серпня ц. р. під заголовком „Кого і від кого" совєтські радіослухачі мали нагоду почути все, що завгодно, тільки не відповідь на головне твердження Михайла Баника про „рівноправність" народів СССР. Але передусім українська редакція подбала „реабілітувати" себе проти закидів Михайла Баника:

„Даремно вам здається, Михайле Баник, — почули совєтські радіослухачі, — що в радіо „Визволення" працюють виметені разом з царизмом і капіталізмом жовтоблакитники... Працюють в цій радіовисильні люди, що майже тридцять років смакували „щастя" совєтського громадянства. Працюють люди, які колись, можливо, й самі горіли запалом будування нового соціялістичного будівництва, у яких, як писав замучений український драматург Микола Куліш, „голубі мрії закривали криваву дійсність..."

Ще далі совєтські радіослухачі почули про гірку долю українського селянина та українського робітника, які „видобувають вугілля і продукують матеріяльні вартості не для України. Українським хлібом, — почули вони, — утримується большевицька пропаґанда, а український чавун і сталь ідуть на озброєння Китаю і Єгипту..."

Підсовєтський (не новоспечений) громадянин, якому приходилось колись читати статті знищеного большевиками українського економіста проф. Волобуєва, напевно подумає: як же відстали працівники української редакції радіо „Визволення" у своїх „визвольних концепціях" від цього підсовєтського вченого, який ще наприкінці 1920-х років в умовах большевицького терору мав відвагу не в „голубих мріях", а таки в совєтських журналах писати про економічний визиск України Московщиною, про нещадну експлуатацію українських природних багатств північним сусідом. А щодо утримування большевицької пропаґанди та озброєння Китаю і Єгипту українським хлібом, чавуном і сталлю, то — не суть справи. Українським хлібом і вугіллям Москва утримувала китайських комуністів ще в 20-х роках, утримувала еспанських комуністів під час громадянської війни в Еспанії, утримувала і утримує комуністів німецьких, французьких, італійських, американських і інших. Утримувала навіть англійських гірників-страйкарів, коли це було їй вигідно. Але передусім ідуть український хліб і українське вугілля не до Італії і не до Франції, не до Єгипту і не до Китаю, а ідуть — до Москви, в її повне розпорядження, як з кожної колоніяльної країни ідуть її багатства до країни-визискувачки. І в українського народу Москва не питає, як і кому той хліб і те вугілля роздавати.

А ще мало нагоду радіо „Визволення" вияснити „новоспеченому громадянинові", як виглядає насправді в Совєтському Союзі „рівноправність" культури, літератури і мистецтва окремих національностей, — витлумачити на конкретних фактах, а не в голубих мріях, що між „старшим братом" і українцем, молдаванином та туркменом таки є різниця, і то не лише фактична, а навіть офіційно оформлена в урядовому трактуванні, у виступах совєтських „вождів". Матеріялів для цього напевно не забракло б. На жаль, нічого цього не вияснило й не витлумачило радіо „Визволення" ужгородському мешканцеві Михайлові Баникові, а з ним і неозначеній кількості підсовєтських радіослухачів, які хочуть почути з вільного світу правду, не зважаючи на всі зв'язані з цим особисті небезпеки.

СТО МІЛЬЙОНІВ НА ВИБОРИ

Вибори скрізь у світі вимагають видатків, але президентські вибори З'єдинених Держав, сполучені із частинними виборами до Конґресу — це дуже дорога штука. Передвиборча пропаґанда — це дуже широке поняття. Але навіть найпростіші й найконечніші засоби пропаґанди та сполучені з нею кошти вимагають великих готівкових сум. Кошти подорожі кандидатів і їхніх аґітаторів, кошти писання, друкування та розподілу брошур, афіш і летючок, часописні оголошення, передвиборчі відзнаки, радіові і телевізійні передачі, наймання заль на передвиборчі зібрання і віча, вдержування необхідних партійно-пропаґандивних апаратів включно з апаратом для адміністрування ними — все це могутня і дуже складна річ, яка ковтає буквально мільйони. Беручи кругло на обидві великі партії, Демократичну й Республіканську, фахівці вираховують, що цьогорічна осіння виборча кампанія коштуватиме їм разом 100 мільйонів долярів. Це на коло 20 мільйонів дол. більше, як обійшлась була кампанія 1952 року. Цьогорічна цифра поб'є рекорд усіх дотеперішніх виборів в Америці. Правда, в сумі 100 мільйонів вміщається кампанія за вибір не тільки президента і віце-президента, але й кандидатів до Сенату, Палати репрезентантів та до стейтових законодатних палат і на місцеві урядові становища.

Грошей, потрібних для цієї кампанії, ще нема. Не має їх ані Демократична, ані Республіканська партія. Обидві суперницькі партії гарячково організують тепер кампанію — не за вибір кандидатів, а за придбання грошей. На першому місці стоять датки від партійних добродіїв, переконаних членів партії. Мається тут на увазі датки найбільші, які сягають десятків тисяч долярів, і найменші, від сірих і малозаможних громадян, прихильних одній чи другій партії. Не слід забувати, що в американському народі сильно розвинено почуття жертвенности: десятки організацій з мільйоновими бюджетами існують із громадської жертвенности. Мало ще, на превеликий жаль, відома в нас каста меценатів — це звичайне явище в американців. Відомо теж, що обидві партії мають в своїх рядах переконаних і за традицією своїх родин льояльних, а то й фанатичних однодумців, великих багатіїв із відомими в усьому світі прізвищами. Головний промовець на Демократичній конвенції „громив" республіканську адміністрацію, що вона, мовляв, має в своєму складі „самих мільйонерів". Об'єктивні часописи взяли цей закид на сміх і кепкували собі з головного промовця, губернатора з Теннесі, Франка Клемента, що він, мовляв, виголошуючи свою промову, замкнув у той момент очі і не дивився, хто сидить в перших рядах демократичної конвенції: нюйоркський губернатор Гарриман із своїми „скромними" 50 мільйонами, сенатор Джонсон та інші акціонери найбагатших підприємств і юнійні „босси" із річними платнями по кількадесят, а то й по більше як сто тисяч долярів. Мільйонери є по обох сторонах, і вони ніколи ані глухі, ані скупі під час виборів. Далі йдуть бенкети із оплатою за вступ по 100 і 50 долярів, звичайно із маніфестаційно скромними харчами, щоб підкреслити їх виключно фінансово-товариську мету, найрізнородніші імпрези, збірки від хати до хати, продаж відзнак і т. п.

Виборчими фондами розпоряджають партійні комітети, але вони не є зцентралізовані у вузьких гуртах осіб, бо й терен ЗДА велетенський та й видатки неоднакові ані щодо терену, ані щодо цілі. Тому центральні крайові партійні комітети насправді розпоряджають тільки частиною сум, які витрачається під час виборів. Наприклад, вираховують, що Крайовий комітет Республіканської партії, який має чотири станиці з крайовим засягом діяння (не рахуючи стейтових і місцевих станиць), видасть цього року коло 8 мільйонів долярів. У 1952 році він видав „тільки" 6,5 млн. дол. Так само демократи плянують видати з свого Крайового комітету коло 7 мільйонів долярів. У цій квоті вміщається частинно кампанія за партійного президентського і віце-президентського кандидатів, частинно субвенції окремим стейтам для виборчої кампанії кандидатів до Сенату чи Палати репрезентантів. Мільйони долярів дають юнії на підтримку спеціяльно важливих для світу праці кандидатів до центральних і стейтових законодатних палат. Кожний кандидат до Сенату „коштує" пересічно 1 мільйон долярів. Очевидно, передвиборча кампанія коштує найбільше йому самому: кандидати до американських законодатних палат не „заробляють" на виборах, тим паче на таких здобутих становищах, а тільки „тратять", маючи на увазі фінансовий бік справи, бо головну ролю грає для кожного почесть, амбіція, політичний нерв, сатисфакція праці, титул. Це має добрі й погані аспекти, бо не дозволяє незаможним брати активну участь у політичній верхівці, але, з другого боку, підкреслює конечність повної матеріяльної незалежности активного американського політичного діяча. А поміж заможними американцями є стільки людей із фаховими кваліфікаціями, що нема чого шукати кандидатів поміж незаможними. Коли перед недавніми партійними конвенціями розглядались кандидатури, то вказувалось на те, що коли б на демократичному списку кандидували згадані вгорі губернатор Гарриман і сенатор Джонсон, то справа виборчих фондів для Демократичної партії була б у величезній мірі облегшена. А що це не є вирішний і найважніший момент, вказує на це факт, що ні один із них не став демократичним кандидатом.

Щоб сяк-так обмежити політичні партії в їхніх передвиборчих кампаніях і змусити рахуватися з доцільністю видатків, ухвалено з цієї ділянки цілу низку законів. Один із них, напр., забороняє крайовому партійному комітетові зібрати або видати річно більше як 3 мільйони долярів. Але ж партія має змогу покликати до життя стільки крайових комітетів, скільки захоче, а крім того вона може гроші розподілити між 48 стейтів і переводити свої фінансові операції через книжкування в 48 стейтах, а в кожному з них — в преріжних організаціях. Те саме стосується законної заборони, що одна особа не має права дати більше як 5.000 дол. для підтримання одної кандидатури на державне становище, або більше платити до партійного крайового комітету. Але нікому не заборонено призначити по 5.000 долярів на кожного партійного кандидата на терені держави чи вплатити по 5.000 долярів до всіх стейтових кас і всіх організацій, які займатимуться пропаґандою на користь даної партії! До того ж, нема обмежень, скільки видається на пропаґанду за кандидата на президента і віце-президента. Федеральний закон забороняє видати на підтримання кандидата до Сенату з малого стейту більше як 10.000 долярів, а з великого більше як 25.000 долярів. Але, очевидно, родина, приятелі, партійні прихильники і комітети видають збірно куди більше на передвиборчу кампанію, як оті визначені законом квоти. Така сама можливість обійти закон, без порушення його, існує щодо заборони різних корпорацій та робітничих юній давати гроші на партійно-політичні цілі. Але окремі члени Рад директорів корпорацій і їх урядовці мають право давати датки на виборчий фонд, а так само юнії можуть поклику вати до життя „виховні" чи „політичні" комітети, які орудують „добровільними датками". Таким чином у практиці законодавство не всилі обмежити видатків на передвиборчу кампанію. Воно й не дуже потрібно чи доцільно, бо ж ті гроші все одно залишаються в країні. Збільшується тільки грошовий обіг і йде той „рух в інтересі", без якого в жадній країні немає ані життя, ані добробуту.

Любомир О. Ортинський

БАВАРСЬКІ ВАКАЦІЇ

Віндгам, серпень. — Читач даремно шукатиме цієї „історичної" місцевости на загальній мапі Баварії. Знайде її хіба на „спеціялці" і тоді довідається, що це — маленька „діра" долішньої Баварії в долині Ізари. І цієї інформації повинно вистачити, бо що більше можна додати до церковної вежі, кількох хат і двох шинків цього малого сільця? Нема тут слідів тридцятирічної війни, сумнівно, чи розбивав тут свої шатра Валленштайн, нікого тут, мабуть, не спалили на багатті і навіть за часів Адольфа Гітлера підносили руки для німецького привіту не згідно з приписом, а дещо нижче, можна навіть сказати „поламаною" рукою. Відколи Віндгам — Віндгамом, точної дати його не вспів ще ствердити, реґімент провадить тут „Гохвюрден", або по-нашому пан-отець. І не лише ідеологія „Міту 20-го сторіччя" не вспіла заколотити цього порядку, але й телевізія й найновіші моделі „Оппля". На Службу Божу приходить малощо не все село, парубоцтво тупцює, як звичайно, в притворі і після освячення виходить на „дим" поза церковну огорожу. Коли ж б'є дзвін і публіка висипає з костелу, „баворство" суне чередою до двох коршм і випорожнює свій традиційний „а мас". То не значить, що тільки один. Один „мас" п'є тут сливе не щойно відлучене від груди немовля. „А мас" — поняття, в яке можна так само добре вмістити одну чвертку, як і десять пива. Різниця тільки в оптиці. В одного після цього образ двоїться, навіть троїться, а в другого залишається природний.

Післяобіддя призначене в засаді для двох цілей: молодь йде на змагання копаного м'яча, а старші парубки сідають грати в карти, що тягнеться поза північ знов же при „а мас". Це — засада. Поза цим неділішнім Ельдорадо народ тут тяжко працює і, як приписано в Біблії, в поті чола заробляє на свій, щоправда обильний — хліб насущний.

Джіовані давить книдель

Вже мюнхенську кухню годі назвати легкою, а порівняно з французькою чи навіть віденською, то вона таки тяжка. А що вже й казати про ґастрономічну штуку віндгамських господинь. Тут панує твердий книдель, що ним можна легко підбити око, солідна порція „ґезельхтес" з огірково-картопляною салатою, і все це купається в морі чи не найстаршого баварського пива. „Вайгенстефан, державна баварська броварня" — звучить повна назва трунку, що може похвалитися датою 1146, як роком заснування броварні.

І на цей харч, на нелегку роботу в сільському господарстві попало цього року в район Фрайзінґ дванадцять синів країни макаронів і вина. В „мосму" Віндгамі поповнювати нестачу робочої сили, отже рятувати німецькі жнива, має Джіовані з якогось збіднілого аппенінського сільця. І він тяжко нарікає, а його господарі не менше! Гордих і войовничих працюрів плохий і боязкий нащадок передусім не зносить тутешньої кухні, а книдлі стають йому дослівно в горлі. На пиво дивиться він, як на кару Божу, а з праці теж не є захоплений, бо не розуміє мови. Очевидно, можна було б сперечатись, чи для кошення сіна та в'язання снопів конче треба знати Дудена і мову поезій Рільке, але Джіовані завжди має вимівку: „Нікс ґут верстеге". Тим часом господар розцінює мовний арґумент як трюк і слабу видатність праці пояснює найзвичайнішим лінивством. „Знаєте, — каже він мені, — поки я йому виясню, що й як має робити, то найкраще сам взяв би й зробив". В цьому контексті дістаю признання на адресу моїх компатріотів, як каже Міхель Рамельгубер, „ляндсльойте остарбайтер-украйнер", що були добрі до їди і тверді в роботі. Ну і не мали власного консуляту, де могли б скаржитись, як італійці. Маленька дрібничка — свій консулят...

Інша справа, що з італійськими рільними робітниками то таки не йде. З 12 призначених для місцевого району 8 вже подалось за Бренер, а решта зовсім не має шансів стати баварськими „стахановцями".

Швайцарський сир і ковбаски

є місцевою рецептою на добре клювання риби. Віндгам, Обергуммель і ще кілька сіл над Ізарою та її двома допливами славні з риби. В суботи й неділі тут аж роїться від вудкарів, число яких, згідно з статистикою, збільшилось порівняно до минулого року втроє. На жаль, рибний стан залишився той самий, а тому зросло запотребування на добрі поради відносно риб'ячої принади. Тому також рибалки-спортовці, що приїжджають з Мюнхену, з побожною наївністю вислухують порад місцевої крамарки, що має славу доброго знавця в цій матерії. Отже, Міці, що своїм власним називає склепок, у якому є все, від мила до сиру, дає безплатно фахові поради: швайцарський сир, як принада, на головні, а ковбаски — на марени. Це її цьогорічний „тіп", що вже збільшив оборот склепика щонайменше вдвоє. А коли розпромінений з радости аматор прощається, пакуючи фунт сиру, Міці кидає на прощання: „Якщо не згодуєте все рибам, то самі можете з'їсти, першорядний товар..." В цей спосіб три зацікавлені сторони — Міці, аматор і риби — повністю задоволені. Ці останні хіба найбільше.

Фактом є, що цього року риба клює погано. Особисто я, як вже дещо заавансований в цьому спорті, не можу дуже нарікати, бо майже щодня пстружок „на синьо" тішить змучене довгою напругою око рибалки. Але загал аматорів, що привозять з собою на рибний бенкет цілі родини з кузенством — то таки нарікають. Інша справа, що їхня техніка ловлі до рибальства не годиться. В родинному гаморі вони закидають вудила, тінь опасистих „муті", що пляжуються на березі, відстрашує не то чуйного головня, але заганяє в нори плотицю, яка думає, що сонце заходить, а вереск дітей при витяганні зачепленого у воді моху на години розполохує всі живі сотворіння. Все це разом змушує шукати причин неуспіху. Отже, злий вітер, нечиста вода і ще що хочете. Але за тиждень ці самі невдахи знову з'являються і знову повторюється історія від порад Міці і міркувань над причинами неклювання.

А столиця радить...

В той час, коли серпнева спека повиганяла з міст сотні тисяч людей і розкинула їх по муравах Альп і пляжах Середземного моря ген до Еспанії та югославської Дальмації, коли всі професії відпочивають, одним-одинока не відпочиває політика. В Лондоні радили над проблемою Суезького каналу, демократи ЗДА скінчили свою конвенцію в Шикаґо а республіканці — в Сан Франсіско. Не залишається позаду й наша політика. Надізарська столиця української діяспори також радить. Чергуються приїзди знатних людей, ще не закінчився один, а вже починається другий конґрес, конференція, нарада. Очевидно, довгих вакацій ми собі дозволити не можемо, бо ж ми на те тут, на еміґрації, щоб використовувати кожну секунду для загальних справ. Але трохи зеленої мурави, вудки, грибозбирання таки не зашкодило б. Американська Україна примудрилась і створила собі нове Черче, Ворохту, Ямнє. І добре на тому виходить. Европейська, а зокрема мюнхенська живе ще ортодоксальним і старореволюційним, що все, що розніжнює тіло, послаблює дух і його напругу. А це вже, мабуть, перестаріла засада, яку, для добра справи, не зашкодило б піддати ревізії.

В КИЄВІ 31 СЕРПНЯ 1919 Р.

(4)

В районі Купецького Саду було чути скоростріл, а вслід за тим прибігли до Думи задихані майор Льобковіц, шеф корпусного штабу і арм. групи і пор. Купчанко, адьютант 8-ої бриґади. Обидва вони їхали автом з ген. Кравсом до штабу армії ген. Бредова. По дорозі їх авто попало під обстріл, і вони повискакували, а ген. Кравс поїхав далі і невідомо, що з ним сталося.

Ми чекали на поворот ген. Кравса в непевності. Десь коло 11-ої год. нам зголошено, що від арсеналу наближається денікінська артилерія. Я скріпив обсаду тієї вулиці ще одним скорострілом і наказав негайно відкрити вогонь. Але Льобковіц уневажнив мій наказ словами: „Бійся Бога, — саме тепер йдуть переговори між Кравсом і Бредовим в справі демаркаційної лінії, не смієш цього робити! Обсаду стягни назад до Думи, а ми ходім назустріч і будемо переговорювати". — Ми вийшли в напрямі ворога і по кількох хвилинах зустріли денікінців, що звільна й обережно спускались спадистою вулицею від Арсеналу до Думи. Попереду їхав генерал з двома полковниками. Ми їх задержали і представилися як відпоручники Галицької Корпусної Команди. Ми пояснили їм, що кілька годин тому відбулася в Думі нарада відпоручника Галицької Армії, ген. Кравса і відпоручника Добрармії, ген. Штакельберґа, згідно з якою обидва генерали поїхали до штабу ген. Бредова для усталення демаркаційної лінії, а в міжчасі частини обох армій мають залишитися на місцях і чекати на дальші накази. — „Так, нам це відомо, — відповів генерал, — але бачите, ми в марші на вузькій спадистій вулиці і тут не можемо стояти. Дозвольте нам спуститись на Хрещатик, ми там розташуємось і будемо чекати, поки нам скажуть, битись чи миритись?" На таке жадання ми не могли погодитись і довший час опиралися, покликаючись на тимчасову умову в Думі. Щойно під сильним натиском й обіцянкою генерала, що нам ніщо не грозить, бо вони — денікінці, як дисциплінована армія, будуть спокійно чекати на вислід нарад, майор Льобковіц дозволив на дальший марш униз до Хрещатика. Артилерія розмістилася на Хрещатику, кавалерія замкнула вулицю від Купецького Саду, а піхота оточила Городську Думу.

Таке розміщення денікінських частин віщувало лихо. Їхні солдати перешіптувалися між собою і недовірливо споглядали на наших стрільців. Зате їхні старшини і сам генерал були аж надто чемні. Вони обступили Льобковіца і мене і ніби з цікавости розпитували про Галицьку Армію та її бої з поляками і большевиками.

Нараз з вікна Думи почувся сильний голос: — „Пане сотнику, нас хочуть роззбро-

(Закінчення на стор. 4-ій)

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(68)

Вол. Дорошенко

СТРАДНИЦЬКИЙ ШЛЯХ ІВАНА ФРАНКА

28 жовтня 1894 р. вмер від розриву серця проф. Омелян Огоновський, внаслідок чого опорожнилася в львівськім університеті катедра української літератури й мови. Франко виставив свою кандидатуру на професора літератури. 18 березня 1895 р. він здав приписаний габілітаційний кольоквіюм, 22 березня виголосив пробну лекцію про „Наймичку" Шевченка pro veniam legendi, яку факультет признав за цілком відповідну. Але віденське міністерство освіти, до якого факультет віднісся, щоб затвердило габілітацію, під тиском галицького намісника, графа Казимира Бадені, який страшенно лютий був на Франка за критику його галицької адміністрації, відмовило затвердження.

Ця невдача дуже вразила Франка. В своїм листі до А. Кримського з 8 серпня 1895 р. писав він про це з великим жалем: „Коли мене напав був сум, так це не для того, що мені не дано доцентури, але для того, що відібрано можність наукової праці і засуджено надалі на журналістичну панщину та й ще на польській ниві... Думаючи про університет, я думав у першій мірі про те, що вирвусь з цеї тачки і віддамся праці, до котрої тягне мене охота і котрою досі і на будуче буду могти займатися тільки прихапцем."[22]

Через надужиття галицької адміністрації не попав Франко і в посли до віденського парляменту, як кандидат української радикальної партії, ні при виборах 1894 року, ні при додаткових виборах 1895 і 1898 років.

А вибори та ще в тодішніх галицьких відносинах, за нечуваних надужить польської адміністрації, вимагали не тільки багато праці, але й коштували Франка сильної нервової напруги, які ще збільшували нападки й інсинуації противників — поляків — та й своїх таки — угодовців і москвофілів. Їхні напасті, докори й цинічні насміхи так були докучили Франкові, що він готов був відректися титулу публіциста й політика, кинути все й „еміґрувати, як казав, на Кубанські степи".

До всього того Франко, під час виборів до парляменту захворів на очі й цілий місяць пролежав у напівтемній кімнаті, не можучи працювати. На очі Франко хворував здавна. Через слабі очі не взяли були його військa, як про це писав він до О. Рошкевичівни 4 травня 1876 року. (Див. згадувані „Нариси" М. Возняка ст. 16).

Сильно всім цим подратований, написав Франко в 1897 році автобіографічну передмову до польського видання своїх оповідань („Obrazki galicyjskie") — „Nieco o sobie samym", в якій закинув галицько-українській інтеліґенції брак правдивих характерів, силу дрібничковости, тісного матеріяльного еґоїзму, дволичности й пихи. Спересердя він гукнув: „Nie kocham Rusi", бо як її любити „непроворну, нездисципліновану й сентиментальну без гарту й вольової сили, таку родючу на всякого роду ренеґатів і перевертнів!"

Цей випад викликав правдиву бурю серед української народовецької громади. Дуже різко виступив проти нього в „Ділі" тодішній керманич народовецької партії Юліян Романчук у статті „Смутна поява („Діло" 1897, ч. 97 з 13 травня). На цю статтю відповів Франко віршем „Сідоглавому" та прозою „Декілька афоризмів в альбом „Ділу".[23]

А заразом, того ж таки року, розлютив він і ціле польське громадянство своєю статтею про Адама Міцкевича, як „поета зради" („Der Dichter des Verrates"), вміщеною у віденській „Die Zeit" 9-го травня.

Написав її Франко в роздразненні під впливом обурення кривавими виборами, проведеними галицько-польською владою, які розвіяли в нього всякі ілюзії щодо можливости якоїсь згоди з поляками, навіть співпраці з їхніми демократами й соціялістами.

Поляки поставилися до цієї статті, як до смертельної образи їх найбільшого національного поета. Все польське громадянство, без різниці таборів, з нечуваною фурією накинулося на Франка. Польська преса, без різниці напрямку, не щадила простацьких лайок на його адресу, а під'юджувана нею вулиця так просто гукала: „Precz z Frankiem!" Скрізь видніли образливі для нього написи. Йому небезпечно було перейти вулицею.

За „поета зради" Франка викинули з редакції „Kurjer'a Lwowsk'ого", і він із сім'єю опинився в дуже тяжкому матеріяльному становищі. „Над Франком висить жебрача бідність", — писав тоді М. Павлик до Драгоманова. А тут іще долучилася до цього психічна хвороба дружини.

Не дивниця, що під тягарем усіх цих нещасть Франкові сили надломлювалися.

---

[22] Див. М. Возняк. Недопущення Ів. Франка до доцентури у Львівському Університеті. Збірник „Франко", вип. 1. Львів 1948, ст. 52-53.

[23] Франкове „Дещо про себе самого" (в укр. перекладі), та його відповіді на Романчукову статтю й саму цю статтю передрукував М. Грушевський у своїм нарисі, присвяченому Франкові „Апостолові праці" („Україна", Київ 1826, ст. 6/20).

Іван Скочиляс

МІСТЕРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДУШІ

В одній з попередніх статтей писав я, що нові наші іміґранти у самій лише Филаделфії вплачують до різних приватних асекураційних установ (напр., Метрополітен Лайф, Ню Йорк Лайф, Мючуел Лайф, Пруденшієл) біля 50.000 долярів вкладок річно. Чим основніше приглянутися цій справі та ввійти в гущу нашої громадської спільноти — тим швидше прийдеться до висновків, що згадану цифру доведеться мабуть щонайменше подвоїти, а то й потроїти. Це добре, що люди себе забезпечують та що мають матеріяльну спроможність вплачувати великі забезпеченеві вкладки. Знаємо також, що Будівельно-Позичкове Товариство за короткий час збільшило своє майно до понад мільйона долярів, а кредитова кооператива „Самопоміч" зібрала понад 400 тисяч долярів ощадностевих вкладів, і то майже поголовно від нових іміґрантів. Все це вказує на фінансову спроможність нашої іміґрації, і це відрадне явище.

Це приклади, взяті з одної тільки Филаделфії. Однак, приглядаючись цій справі, треба брати під увагу моменти суспільно-громадські. В Америці діють різні забезпеченеві товариства, приватні забезпеченеві компанії, що належать до кількох спільників і є їхньою власністю, та так звані братські допомогові товариства, що є громадськими установами. До цих установ, що мають характер громадський, належить наш Український Народний Союз. Значить, все надбання, все майно УНСоюзу, належить всім членам, себто українській спільноті в Америці, а почасти і в Канаді, бо і там маємо членів. Зріст майна УНС є рівнозначний зі зростом економічного сектора нашої громадської спільноти. Зайве згадувати, скільки конечних громадських акцій, різних потреб, видань, публікацій, допомог і датків сфінансував УНСоюз для добра і розросту нашої спільноти. Маючи на увазі цю велику громадську працю УНСоюзу, застановляюся над цим, чому наші нові іміґранти забезпечують себе у приватних компаніях, викуповуючи поліси по 5 тисяч долярів і вище, а в УНСоюзі зовсім ні, або на 500 долярів? Крім того, забезпеченеві вкладки від 5 тисяч долярів в УНС є біля 12 долярів річно менші, як у приватних компаніях, беручи під увагу цю саму клясу забезпечення і вік. Значиться, рахунок простий: людина, забезпечена в УНС на 5 тисяч долярів, має ці самі умови і забезпечення, що в других, і заощаджує річно біля 12 долярів. Аналізуючи це громадське явище, що наші люди попадають щораз більше в духову діяспору, а відношення людей до наших громадських установ та наших змагань є іноколи незрозуміле, пригадується мені виклад проф. Сімовича про поему Шевченка „Великий Льох".

У цій поемі виводить поет, між іншим, три чорні ворони: московську, польську та українську. Кожна ворона — це деструктивна сила даного народу, спричиняє горе свому таки народові. Кожна з них хвалиться, скільки то лиха натворила, а вже найбільше пекло спричинила своьому народові таки українська ворона — так, що аж „Мати Божа у Іржавці вночі заридала" — пише поет. Та є одне повір'я в українському народі, що коли Москва розкопає Великий Льох, де поховано з Хмельницьким волю України, тоді на Україні вродяться близнята. Один з близнят, як виросте, буде „як той Ґонта катів катувати" і вернеться воля Україні. І радяться чорні ворони, що їм робити. Московська ворона радить золотом і тортурами вбити українську свідомість-єдність. Польська знову, інтриґами і підступом бажала б знищити народну свідомість. Та найгрізнішу раду подає таки українська ворона:

„Ні, сестриці, не так треба,
поки сліпі люди, треба
[його поховати".

Ще змалку, ще взаранні треба в самому зародку заглушити, вбити нашу свідомість, щоб народ не зріс в силу, в єдність, а то лихо буде.

Впродовж віків ця чорна українська ворона добре дбає, щоб українська спільнота не зросла в духову, а впарі з тим і матеріяльну силу. І веде ця деструктивна сила часто наш нарід на роздоріжжя велелюдні і лишає нас там на позорище других. Там часто стаємо ми погноєм для росту других та тяглом у поїздах їх бистроїздних. Маємо приклади з нашої історії, коли нарід спрямовував все своє духове „Я" в єдино, — тоді його змагання мали реальні осяги. Згадати хоч би наше економічне відродження після першої світової війни на західньо-українських землях. Порівнюючи нашу економічну спроможність в Америці з дійсністю, яка була в Галичині після першої війни, можна твердити, що 19 мільйонів майна УНС скоро подвоїлося б, коли б не ці містерії та чорні ворони, що добре дбають, щоб приглушити нашу свідомість та єдність. Чи, і яка користь була б з того, що наш економічний потенціял подвоївся б — виказує дотеперішня діяльність УНСоюзу.

Говоримо іноколи з людиною і дивуємось, що забезпечив сина аж у двох приватних компаніях по 5 тисяч долярів, а на мою пропозицію вписати сина в УНС паде відповідь: — „чи ж я лише на асекурації буду робити?!" І виростає цей син — та що ж єднатиме його з українським громадським життям? Недавно ще, літ тому п'ятьдесять, дивувались ми, що діти давніх іміґрантів в більшості відійшли від нашого громадського життя. Та це вже покоління роджене тут. А тепер погляньмо ми на себе...

Пишуть часописи про Франка, про сторіччя з дня Його народження, про Його твори. І пригадуються Франкові слова, такі живі і такі дійсні сьогодні:

„Кожний думай, що на тобі
[міліонів стан стоїть,
Що за долю міліонів
[мусиш дати ти одвіт."

Читайте українські книжки й газети, бо часто читання веде до просвіти, а просвіта — це сила!

Е. Грималяк

ШКОЛИ УКРАЇНОЗНАВСТВА

Ще лиш кілька безтурботних днів ділить нас всіх: батьків, учителів та учнів від нового шкільного року в школах українознавства.

Приміщення, де відбуватиметься навчання українознавства, знов наповниться новими учнями, свіжим гомоном та подихом України, може ніколи в житті учнів небаченої, України — Мрії, далекої в просторі а такої близької в серцях тих, що посилають дітей до школи, тих — що вчитимуть і тих, що сприйматимуть навчання.

Та, на жаль, треба ствердити загально, що не багато є саме таких. Дехто вже з самих коньюнктуральних міркувань вважає такі школи українознавства зайвим баластом у їхньому „загосподарюванні", матеріяльнім і духовім. Та йдучи вже цією стежкою в гущу цього „загосподарювання", варто навести вислів одного батька дитини: „Не втовкмачуйте в голови наших дітей за багато цього українознавства, бо воно перешкоджує нашим дітям в сприйманні англійської мови..."

Вислів наскрізь несправедливий. Всі ж бо знають і це доказане, що знання більше мов не сповільнює ніколи умового розвою дитини, тільки навпаки — прискорює його. Доказом того є і це, що українські діти в американських школах, завдяки тому, що знають ще і українську мову, мають багато кращі успіхи в навчанні, як інші.

А втім, не будемо тут розводитись у доказуванні цих правд. Фактом є, що школи українознавства з початком вересня підуть в рух. Важним і промовистим буде тут число дітей, вписаних до своїх рідних шкіл, як також співдія батьків у тому, щоб на цей шкільний рік вписалось якнайбільше дітей до школи.

Не треба тут пригадувати батькам, що вже й самі американці вивчають українську мову (військова академія в Монтерей).

Наші діти — це краще майбутнє! Наші діти — це в майбутньому кращі амбасадори, як ми тепер! Наші діти це — кращі оборонці української правди в світі бо, виховані в американських школах, знатимуть кращі дороги підходу, як ми. Але, щоб бути кращими оборонцями української справи, треба, щоб цю справу знати до найменших подробиць, щоб відтак потім вміло її обороняти.

Українську правду пізнати можуть діти в школі українознавства. Як виховаємо наших дітей сьогодні — тепер, таке матимемо громадянство завтра — потім. Як подбаємо про нашу молодь тепер, так вона дбатиме про українську справу в майбутньому.

Правда, з посиланням дитини до школи українознавства зв'язаний ще один маленький видаток — місячна оплата за школу. Проте, оплати в школах українознавства є мінімальним видатком, з певним моральним капіталом в майбутньому.

Сповнімо, отже, один із наших найперших обов'язків в світі вільному... виховаймо українських дітей і молодь в національному дусі й любові до Рідного Краю, посилаючи їх до школи українознавства!

ЦЬОГОРІЧНІ ПЛАСТОВІ ТАБОРИ

Літні місяці 1956 року, пройшли у Пласті, як і в минулих роках під знаком таборування і мандрівок. Майже в кожній більшій області влаштовано табори для найменших — новацтва, для юнацтва і для виховників. Крім них відбулася низка мандрівних таборів не тільки по кращих околицях ЗДА, але і по горах, лісах й озерах Канади.

ТАБОРИ НА ПЛАСТОВІЙ ОСЕЛІ В ІСТ ЧЕТГЕМ

Найкраще зорганізовані і найчисленніші табори відбулися на відомій Пластовій Оселі в Іст Четгем, Н. Й., яка була цього року набагато краще, як минулих років підготована для перебування молоді, не тільки з технічного боку, передусім зогляду на засоблення водою, але й теж і з харчового та виховного. Нарікань і критичних завваг з боку таких завжди чулих на найменші недомагання батьків цього року майже не було. Навпаки, з усіх сторін і від молоді і від батьків можна було чути на протязі тривання цих таборів тільки признання і похвалу і для адміністрації Пластової Оселі і для команд та булав окремих таборів. На ввесь час тривання таборів була забезпечена і релігійна опіка, що її виконував для пластунів католиків з доручення української католицької дієцезії Всч. о. Шиманський.

На протязі двох літніх місяців відбулося на Пластовій Оселі чотири табори і два т. зв. підтабори. В місяці липні відбувалися табори для дівчат і в місяці серпні для хлопців. У вишкільно - виховному таборі юначок, що відбувався під проводом пл. сен. Ірини Кравців, як командантки, та відомих пластових виховниць Лідії Ганас і Марії Логази, як заступниць, взяло участь 154 пластунок-юначок, при чому у здійснюванні наміченої програми, що проходила цього року під гаслом *„Плекатиму силу і тіла і ума"*, допомагало 8 впоряднщць. В той же час під проводом пл. сен. Дарії Бойдуник відбувався табір для новачок із 92 учасницями і 12 сестричками, які опікувалися справді по материнському новацькими роями, кожен з яких назвав себе назвою якоїсь з українських земель або областей. Водночас в окремім приміщенні проходив під проводом пані Филиповичотої підтабір для новаків, в якому брало участь 42 хлопців і якими опікувалося п'ять виховників.

На протязі місяця серпня були табори для юнаків і новаків. В вишкільно - виховному таборі юнаків, що відбувався під проводом пл. сен. Володимира Вакальця, як команданта, і ст. пл. Содоля, як бунчужного, взяло участь 110 юнаків. Допомагало команді у праці 14 впорядників. В таборі новаків, що відбувався в той же час, під проводом пл. сен. Якова Шегрина, як команданта і ст. пл. Валка, як бунчужного, взяло участь 96 новаків, якими опікувалося 14 братчиків. В підтаборі новачок, що відбувався в окремих приміщеннях на Пл. Оселі, взяло участь 29 новачок під проводом двох сестричок.

Адміністрація оселі була в досвідчених руках інж. Неговича, якому допомагали пп. В. Сушків і Будзяк. Опікувався таборами постійно і допомагав в організації й адмініструванні таборів пл. сен. Ярослав Бойдуник, господарський діловод Крайової Пластової Старшини.

Під час тривання таборів відбулися урочисті Пластові Дні для відзначення 70-річчя народин Основника Пласту д-ра Олександра Тисовського і 45-річчя існування Пласту. В Пластовому Дні, що його влаштували жіночі табори в днях 21-22 липня взяли участь голова Головної Пластової Булави пл. сен. Яро Гладкий і голова Крайової Пластової Старшини у ЗДА пл. сен. Богдан Кравців. В Дні Пластуна, що відбувся в хлоп'ячих таборах 18 серпня КПСтаршину репрезентував пл. сен. Ярослав Падох.

ПЛАСТОВІ ТАБОРИ НА „НОВОМУ СОКОЛІ"

В днях 30 червня до 29 липня відбулися чотири пластові табори на відомій оселі „Новий Сокіл" біля Боффало, на якій теж переведено ряд поліпшень й інвестицій, таких, як збудування їдальні, допровадження води, підлог для шатер тощо. Адміністратором таборів був пл. сен. Володимир Приймак, якому допомагали пл. сеньйори М. Лялька й О. Бережницький та ст. пл. Х. Ковч.

На „Новому Соколі" відбулися такі виховно - вишкільні табори:

1. Табір юнаків „Чорногора", під проводом пл. сен. Миколи Василика, як команданта, і ст. пл. Андрія Навроцького, як бунчужного, в якому взяло участь 26 юнаків.

2. Табір юначок „Сучасна Русь", під проводом пл. сен. Оксани Бережницької, як командантки, і пл. юн. Орисі Шепарович, як бунчужної. В таборі взяло участь 36 юначок.

3. Табір новаків „Запорозька Січ", з комендантом пл. сен. Володимиром Кулиничом і бунчужним ст. пл. Євгеном Лациком, в якому взяло участь 36 новаків.

4. Табір новачок „Діти України", з командантскою пл. сен. Анною Мриц і бунчужною ст. *пл.* Діді Домбчевського. В таборі взяло участь 26 новачок.

В булавах усіх таборів на „Новому Соколі" працювало крім комендантів і бунчужних ще 12 виховників. В адміністрації працювало 10 осіб, здебільша пл. сеньйори і старші пластуни.

Релігійну опіку виконував для католиків Всч. о. проф. А. Стасюк з Боффало і для православних о. ігумен Святослав. Лікарська опіка була в руках д-ра Михайла Сайкевича.

Дня 14 липня пластуни Боффало, Клівленду й інших міст відбули разом з таборовиками Пластову Зустріч округи „Новий Сокіл", під час якої відзначено 45-річчя Українського Пласту та 70-річчя основника Пласту д-ра О. Тисовського. Табори на „Новому Соколі" відвідував, як щороку Начальний Пластун Сірий Лев.

П'ЯТЬ ТАБОРІВ НА ПЛАСТОВІЙ ПЛОЩІ В „ДІБРОВІ"

На терені Дітройтської Пластової Станиці влаштовано цього року п'ять пластових таборів. Всі вони відбулися на пластовій площі української оселі „Діброва". Були це такі табори:

1. Вишкільний табір для новацьких виховників (від 30-го червня до 7-го липня) під проводом пл. сен. Лесі Храпливої та пл. сен. Іванни Кучер. В таборі взяло участь 17 юначок, одна старша пластунка і 8 юнаків.

2. Вишкільно - виховний табір юначок під проводом пл. сен. Дарії Бойчук, як командантки пл. сен. Тоні Горохович, як виховниці, і ст. пл. Євгенії Юрків, як бунчужної. Табір тривав три тижні від 30 червня до 21 липня і в ньому взяло участь 39 учасниць.

3. Табір новачок під проводом пл. сен. Іванни Кучер, як командантки, в якому взяло участь 18 новачок. Табір тривав в тому часі, що й табір юначок. Опікувались новачками три сестрички.

4. Табір новаків під проводом ст. пл. Тараса Когута, як команданта, якому допомагало в праці чотири юнаки. В таборі, що тривав від 21 липня до 11 серпня, взяло участь 18 юнаків.

5. Вишкільно - виховний табір для юнаків, який відбувся в цьому самому часі під проводом пл. розв. Миколи Григорчука, як команданта, і пл. уч. Богдана Кордуби, як бунчужного, і в якому взяло участь 12 юнаків.

Крім згаданих таборів відбулися ще табори Пластової Станиці в Шикаґо та табори Пластових Станиць Гартфорд і Ню Гейвен на т. зв. „Бобрівці", що про них були чи будуть окремі дописи у „Свободі".

В загальному цього року ло з перебування і виховання в пластових таборах у ЗДА скористало понад 1,000 дітей та молоді. Все саме це число доказує, яку велетенську роботу проводить Пласт в ділянці виховання нашої молоді.

Б.

БОБРІВКА

Українська літня оселя стейту Коннектикат.

До всіх наших літніх осель прибула ще одна красуня, наймолодша зі всіх своїх сестриць, якій на ім'я Бобрівка.

Назву свою вона завдячує бобрам, які розгніздилися понад трьома гірськими потічками.

Бобрівка вже в такому короткому часі зуміла вжитися в українські кола нашого стейту, що літом під неділю часто почуєте... Їдемо на Бобрівку, а вже, як ви раз на ній пробували, тоді поїдете без жадної принуки, вона своєю красою та лагідним гірським повітрям вас сама заманює.

Глибоко вона в'бється в серця дітей і полишить незатертий слід особливо в тих дітей, яким довелося перший раз в їх життю таборувати.

Розтаборувалася вона в гірській околиці Колбрук, стейту Коннектикат, майже на границі Массачусетс. Ціла та околиця гориста, відома із своєї природної краси та від довгих літ уважається і рекомендується, як літня колонія. Перерізує її багато гірських потоків із численними водопадами.

Доїздиться на Бобрівку одною із кращих доріг Коннектикат, якою постійно підіймаємося все вище та вище і так незамітно опиняємося на Бобрівці, навіть не відчуваючи в першім моменті, що ми знаходимося в горах.

Щойно, коли розглянемося і побачимо доокoличні місцевості та нижче положені верхи гір, відразу розпізнаємо, що знаходимося в гірській околиці, яка своїм простором та полянами нагадує нам наші полонини.

Бобрівка має всі дані, щоб розвинутися в першорядну відпочинкову, чи навіть кураційну оселю, а це три гірські потічки, природний басейн до купання, лагідне гірське повітря, шпильковий та листистий ліс і, як це вже згадано, догідний доступ й коло 300 акрів простору.

День 22-го липня 1956 року був замітним днем в житті оселі, в тім же дні пластова молодь пописувалася своїми досягненнями та вмілостями перед пластовою старшиною, відпоручником КПС, батьками і численними відвідувачами оселі.

Учасники пластових таборів на Бобрівці

На цій же оселі в днях 7-го по 28-го липня ц. р. відбувався Пластовий виховно - вишкільний табір „Бобрівка" із своїми трьома підтаборами.

Новацький табір „Козацькі Діти" під командою пл. сен. Якова Шегрина вишколював 34 новаків, а 15 новачок вишколювала командантка ст. пл. Ніна Вересюк.

Юнацький табір „Конотоп" під командою пл. сен. Володимира Лучканя виховував 20 юнаків, а табір „Чорногора" під командою ст. сен. Надії Гафткович виховував 32 юначок.

Всі пластуни сеньйори, як Ірина Скочдополь, Роман Скочдополь, Стефа Балко, Мирослава Солук, Олег Микитей, Володимир Лучкань, Ярослав Лучкань, Петро Пришляк — працювали як інструктори.

В часі таборування проведено новацькі іспити з обсягу першої, другої та третьої новацької проби і юнацькі іспити з обсягу першої і другої проби та іспити вмілости.

Адміністрація оселі знаходилася в справних руках п. Т. Солука, а лікарська обслуга в руках ст. пл. Ніни Вересюк.

Залишається лише побажати власникам оселі скорого розвитку та успіху в їх кориснім почині.

Відвідувач.

В КИЄВІ 31 СЕРПНЯ 1919 Р.

(Закінчення зі стор. 2-ої)

іти!" Це мене збентежило. Я глянув в сторону Думи і завважив при головному вході метушню. Це денікінська піхота з наїженими багнетами хотіла дістатись всередину, а мої стрільці їх не впускали.

Я прискочив до генерала і, вказуючи на метушню перед Думою, спитав: — „Пане генерале, а це що має означати?"

Генерал зміряв мене своїм зором від стіп до голови і з цинічним спокоєм промовив: — „Ви должни сложіть ружья!" Вражений такою відповіддю, я стояв неначе вкопаний. Де ж генеральське слово, де запевнення, що нам нічого не станеться? І що тепер робити? Здивований Льобковіц дивився то на мене, то на Думу. Та не було іншого виходу. І я дав наказ куреневі залишити Думу і зложити зброю! Курінь зійшов униз на вулицю, уставився в лаву, зложив у кізли кріси і, віддавши останній салют зложеній зброї, відійшов на вказане місце. Так ми з учорашніх переможців над червоною Москвою стали полоненими білої Москви.

Ми стояли мовчки у бічній вулиці, безрадні і зрезигновані. Майор Льобковіц, підійшовши до мене, прошепотів: „Станімір, ради Бога, мусимо щось зробити. На стації знаходяться провіянтури I і III корпусів й їх ширші штаби. За всяку ціну треба їх ратувати!"

Що було робити, як зарадити лиху, щоб майно і штаби двох наших корпусів не дісталися ворогові? Ми удвійку думали і плянували. Вкінці я піддав думку звернутись до генерала з проханням дозволити нам піти на стацію і забрати свої найконечніші речі. Мій плян увінчався успіхом. Генерал дав дозвіл і ми втрійку, тобто майор Льобковіц, пор. Купчанко та я, в супроводі денікінського прапорщика, удались на двірець по багаж.

В місті був рух, перемарш і відмарш наших частин та вмарш денікінців. Прапорщик, щоб не зустріти „петлюрівців", відпустив мене і пор. Купчанка на стацію по речі, а сам з Льобковіцом чекав на нас на вулиці. Так ми з пор. Купчанком опинилися на волі, але недовго нею тішились. З бічної вулиці надтягнув денікінський відділ, який забрав з собою як полонених на головну стацію. Була година 1-ша вночі. Наші частини, не знаючи, що діється в місті, преспокійно спали на стації. Тут почалось їх роззброєння, а вслід за тим і замішання. Я це використав, вискочив у відчинене вікно на перон й опинився між нашими вагонами. За хвилину прилучився до мене тою самою дорогою пор. Купчанко. З поміччю вартових ми знайшли начальника оперативного відділу III Корпусу, сотн. Купчанка (старшого), представили йому ситуацію в Києві і передали наказ шефа штабу, майора Льобковіца якнайскорше відтягнути всі наші транспорти на Фастів. Та ми вспіли відправити назад тільки один потяг, а весь інший воєнний матеріял двох наших корпусів попав у руки денікінців. Мене полонено в третій раз, але й цим разом, під покровом темної ночі, мені вдалося втекти і ранком 1-го вересня я опинився на Деміївці серед своїх.

Ген. Кравс поїхав був аж до головної квартири ген. Бредова і там уклав тимчасову угоду такого змісту: 1) УГА має залишити Київ і відступити на демаркаційну лінію Попельня-Сквира, 2) Весь воєнний матеріял УГА, що попав у Києві в руки денікінців, тобто провіянтури двох корпусів звертається для УГА, вся величезна воєнна здобич галичан, здобута від большевиків включно з трьома бронепотягами, залишається денікінцям.

Урятувавши майно двох корпусів та звільнивши з денікінського полону ширші штаби і майора Льобковіца, ген. Кравс удався до Нач. Команди УГА для зложення звіту й одержання дальших наказів.

II курінь 8-ої самб. бригади, що дістався до денікінського полону в Думі, приміщено в Дарниці за Дніпром. Однієї ночі велика частина цих полонених втекла, нав'язавши зв'язок із повстанським отаманом Зеленим, який був тоді у Трипіллі над Дніпром. Повстанці Зеленого вночі допомогли втікачам переправитися на Правобережжя до своїх частин. Був плян, що всі полонені приєднаються до повстанської групи Зеленого, але отаман сам мусів залишити Трипілля, бо проти нього вислали денікінці експедицію з Києва. Зелений хотів коло Черкас переправитися на Лівобережжя, але під час переправи його поранено, і його повстанці розбіглися. Одну таку групу недобитків зустріли галицькі стрільці коло села Македони на Канівщині.

Довідавшися про поразку Зеленого, група втікачів поділилася на малі гуртки по дві-три особи, і таким способом дійшла до своїх частин, пройшовши аж до Винниці і Бару на Поділлі. Треба підкреслити, що українське населення щиро гостило й опікувалося цими втікачами з денікінського полону, хоч це було під московською окупацією.

Сезон на Союзівці продовжений до кінця вересня

Союзівка, Керґонксон, Н. Й. — Управління Союзівки, вакаційно-відпочинкової оселі УНСоюзу в Кетскильських горах, інформує, що вакаційний сезон на цій оселі продовжено ще на місяць вересень, за відповідно зменшеною оплатою за побут. Усі ті, що не матимуть у цьому місяці відпустки, можуть скористати з цієї нагоди, тим більше, що Союзівка пропонує на цей позасезоновий місяць всі ці вигоди, що їх вона давала під час сезону, а перші подихи недалекої осени надають тій оселі ще більшого своєрідного чару. В неділю 16-го вересня відбудеться на Союзівці, як відомо, перший осінній фестин з усіми великими атракціями такої імпрези.

Об'днання шкіл в південних стейтах проходить із трудношами

Клінтон, Теннессі. — 9 із 12 кольорових студентів, які вписалися до середньої школи з білими учнями; без перешкоди могли бути на навчанні. Але порядку береже відділ Національної Гвардії, який з'явився там на зарядження губернатора Клемента. Ці учні прибули до школи автами під охороною гвардистів, але залишили шкільний будинок пішки. В Менсфілд, Тексас, юрба білих людей стояла перед будинком школи, щоб не допустити туди кольорових студентів, які туди вписалися. Суддя Найвищого Суду ЗДА Гюґо Л. Блек відмовився прийняти діяння зарядження цього суду про скасування окремих шкіл для кольорових дітей. Поліція не допустила до заворушень. Губернатор Аллан Шиверс зарядив, щоб не вписувати до шкіл із білими учнями кольорових учнів, щоб не давати причини до заворушень.

ВСЯЧИНА

ЖИВУТЬ — ЯК 300 РОКІВ ТОМУ

Королівський Музей в Онтаріо в Канаді почав вивчати життя одного індіянського племени, яке живе в північно-західній частині цієї провінції і називається „оджібвейс". Те плем'я нараховує коло 1000 осіб і взимі живе як кочівники, а влітку мешкає в кількох селищах. Члени того племени живуть так, як жили 300 років тому. Вони послуговуються луками і дерев'яними стрілами, дерев'яними човнами і плетеними кошиками, і досі ніхто з них ще не бачив мурованого будинка. Ніхто з них не вміє говорити по англійськи, але всі є християнами. Те плем'я живе 300 миль від найближчої залізниці в Сіукс Лукавт, Онт.

ПАНІ АЙЗЕНҐАВЕР НА „ВИСТАВЦІ МОД" В САН ФРАНСІСКО

Пані Айзенгавер під час свого побуту в конвенційному місті республіканців відвідала „Виставку мод", яку зорганізували республіканські жінки стейту Каліфорнія. Після оглядин виставки вона була на прийнятті разом із своєю невісткою панею Джан Айзенгавер. Обидві пані Айзенгавер сиділи при одному столі з паніями Вільям Ф. Новленд і Ґудвін Дж. Найт, дружинами сенатора і губернатора того стейту. Пані Айзенгавер заявила, що любить робити закупи в Сан Франсіско, яке полюбила ще тоді, коли в ньому повнив військову службу її чоловік Айк.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПАССЕЙК, Н. ДЖ. — Т-во ім. Т. Шевченка Відд. 42 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 23-го вересня. Збори переносимо тому, щоби всі члени У. Н. Союзу могли взяти масову участь в закінченню сезону на Союзівці дня 16-го вересня, тому просимо всіх членів зголошуватися на прогульку. Зголошення приймають: Ф. Гулька, П. Головачук, В. Новацький і В. Марущак. До В. Марущака можна зголошуватися телефонічно тел. GR 1-6726. На випадок непогоди гроші будуть звернені. — В. Марущак, рек. секр.

БРИДЖПОРТ, КОНН. —Т-во Українська Січ Відд. 59, повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в суботу, 8-го вересня, в УНДомі, 517 Галет вул., о год. 7:30 веч. Взивається всіх членів прибути. Просить ся родичів, яких діти є в Союзі, щоби привели дітей на спільний Союзовий дитячий день, який відбудеться 16-го ц. м. в парку В. Венґриновича. Всі Союзові діти дістануть шкільні дарунки. — Управа.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Т-во Укр. Січ, Відд. 182 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 2-ій по пол., в парафіяльній залі, 45-47 Говп Евеню, Пассейк, Н. Дж. Просяться члени прибути на збори та вирівняти свої місячні вкладки. — Управа.

БРУКЛИН, Н. Й. — Місячні збори Т-ва ім. Б. Хмельницького Відд. 158 відбудуться в суботу, 8-го вересня, о год. 8-ій веч., в Укр. Нац. Домі при 216-218 Grand St. Просяться вирівняти залеглі вкладки. Члени, які не вирівняють залеглих вкладок будуть суспендовані. — Ю. Павчак, предс.; М. Кунька, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — С-во Рож. Пресв. Богородиці Відд. 36 повідомляє своїх членкинь, місцевих і позамісцевих прийти на збори, що відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 4:30 по пол, в залі церковній, 305 Гудсон Аве. Є важні справи до полагодження, довгуючих нагадується вирівняти свої вкладки впротивнім разі будуть подані до суспенди. — Е. Геруля, предс.; М. Шворц, кас.; С. Гунька, секр.

Кожний свідомий українець та кожна свідома українка вважають своїм обов'язком стояти в рядах Українського Народного Союзу, щоб своїм членством збільшити кадри ідейних українських працівників.

ГЕМТРАМК, МІШ. — Місячні збори Т-во ім. М. Шашкевича, 94 Відд. відбудуться в неділю, 9-го вересня, о год. 1:30 по пол., в залі У. Д. К. 2376 Грейлінг. Проситься всіх членів прийти на збори. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Зоря" Відд. 69 відбудуться в суботу, 8-го вересня, о год. 8-ій веч., в церковній залі св. Юрія, залі ч. 5., під ч. 33 Іст 7 вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Линтей, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Т-ва „Дністер", 361 Відд. відбудуться після вакаційної перерви в суботу, 8-го вересня, о год. 8-ій веч., в домівці при 119 Аве А, І пов. У програмі: відчитання протоколу, фінансовий звіт за перший піврік фін. секр. і контрольної комісії, опікування хворих, справа святкування 30-літнього ювілею, кореспонденція, біжучі справи, внески і запити. — І. Галичин, предс.; П. Кучма, фін. секр.; В. Вишиваний, кас.; В. Варагура, рек. секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Т-во Над Збручa Відд. 280 повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 9-го вересня, о 2-ій год. по пол., в Укр. Гор. Клюбі, 608, Вест Лакаванна Ев. Пригадується всім членам, щоб старалися платити свої вкладки на час. — О. Запоточний, Р. Рублевський.

Вступайте в члени Українського Народного Союзу!

Посмертні Згадки

КАТЕРИНА ЯХНІВ, членка 379 Відд. УНСоюзу, Б-ва св. Юрія, померла 25-го серпня, проживши 33 р. Покійна походила зі села Серники Долішні, пов. Рогатин, Зах. Україна. Покійна залишила в смутку мужа Павла і дочку Марію. Похорон відбувся 29 серпня з похор. заведення до Кат. Церкви св. о. Николая, відтак на цвинтар св. о. Николая. В похороні взяли участь члени Б-ва св. Юрія. — В. Ї П.!

М. Семків, секр.

АНАСТАСІЯ ВАЛЬЧУК, членка Т-ва Клюб Поступовий, Відд. 70 УНСоюзу в Джерзі Сіті, Н. Дж., померла 3-го вересня 1956 р. в 65 році життя. Походила з села Вишня, пов. Рогатин, Галичина. Полишила в смутку 4-ох синів, одну дочку, 7ох внуків і одного правнука. Похорон відбудеться в п'ятницю, 7-го вересня з погреб. заведення І. Кольвальчика до Церкви св. Петра і Павла а відтак на цвинтар св. Імени в Джерзі Сіті, Н. Дж. — В. Ї П.!

П. Костик, секр.

ТЕОДОР ВОРОБЕЛЬ, член 104 Відд. УНСоюзу в Перт Амбой, Н. Дж., помер 1-го вересня 1956 р., проживши 71 р. До УНСоюзу вступив 1938 р. Походив з села Лімна, пов. Добромиль, Зах. Україна. Полишив горем прибитих сина Ілію, дочку Анну і 3 внуків. Похорон відбувся 3-го вересня з грек.-кат. Церкви Усп. Пресв. Богородиці при участі Родини і Членів до гр.-кат. Церкви відтак на цвинтар. — В. Ї П.!

М. Зельвак, секр.

ТАРЗАН, ч. 3733. Тактика терору.

Підготовляючись розігнати каравану Міла, Тарзан чекав пригожої хвилини, а тоді...

... пустив злобленого леопарда на групу внизу!

Присутність Шіти булвікрою, яка викликала повний хаос. Пронизливо трубля-чи на вид свого віковічного ворога, слони втекли в паніці.